

Naturskyddsforeningen Sörmland

Projekt God Politisk Påverkan

Karl-Axel Reimer, ordf Naturskyddsforeningen Sörmland - projektledare
karl-axel.reimer@naturskyddsforeningen.se

MaryAnn Fargo, Minjoo konsult AB – operativ och sakkunnig inom miljöbalken
maryann@minjoo.se

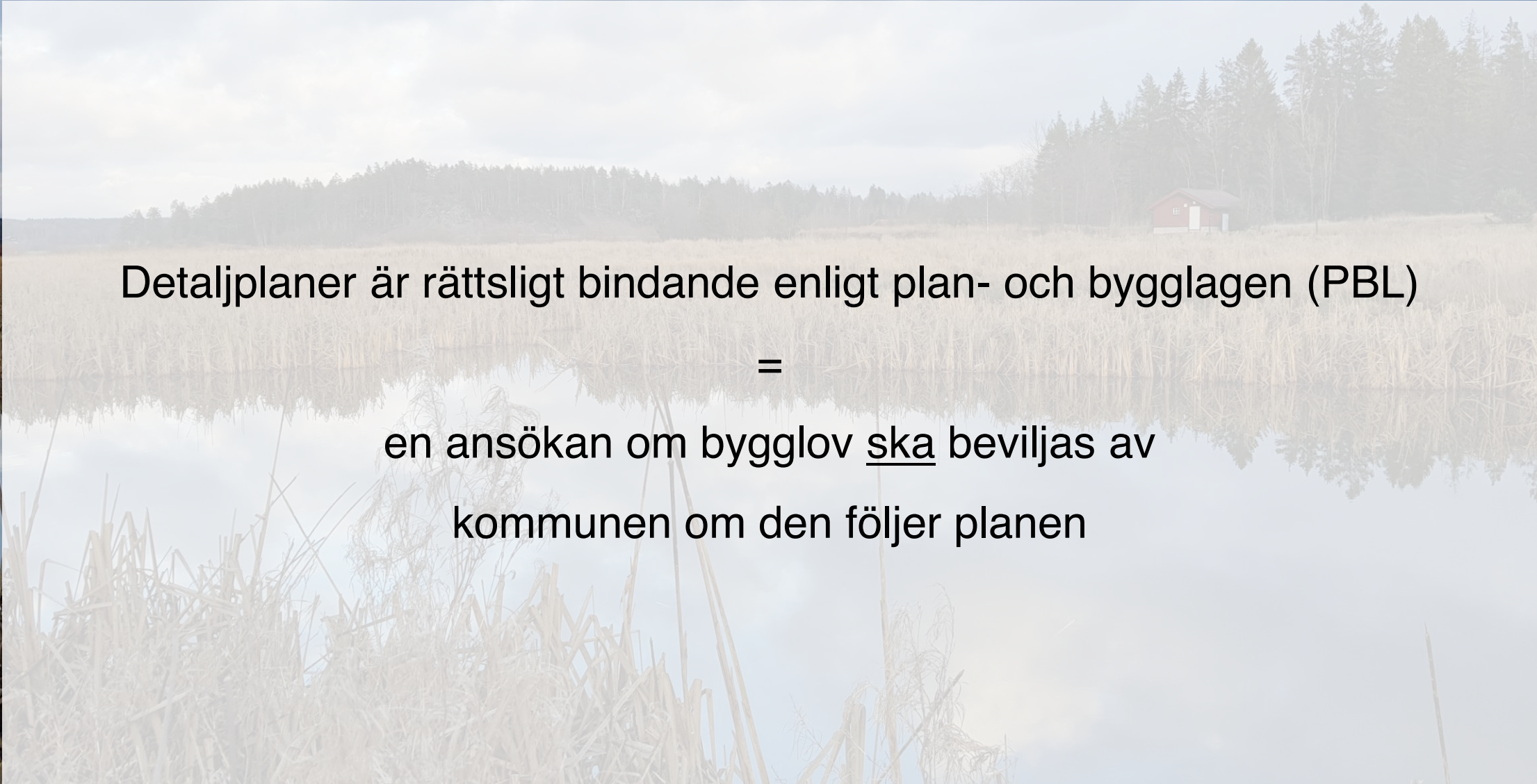
Kristina Keyzer, Naturskyddsforeningens kansli Mälardalen – coordinator
kansli.malardalen@naturskyddsforeningen.se

God politisk påverkan med hjälp av miljöbalken

MaryAnn Fargo
Minjoo konsult AB
maryann@minjoo.se

✦ **Var god och stäng av era mikrofoner** ✦

👋 **Ställ gärna frågor i chatten** 👋
Vi tar upp dem under frågestunden

Detaljplaner är rättsligt bindande enligt plan- och bygglagen (PBL)

=

en ansökan om bygglov ska beviljas av
kommunen om den följer planen

Det viktigaste dokumentet är plankartan inkl. teckenförklaringarna

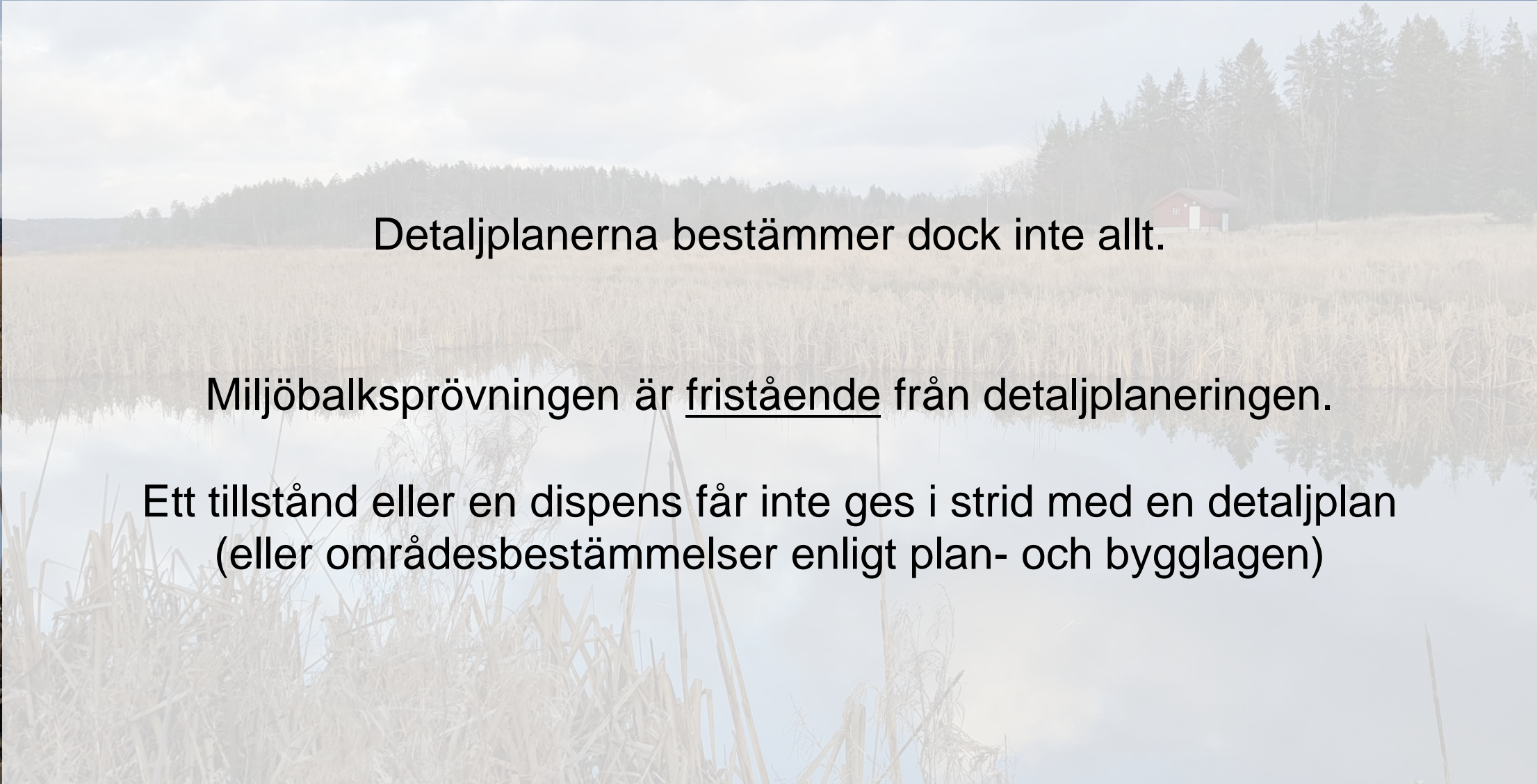

Det som anges på plankartan styr hur planområdet får utnyttjas.

Det som inte står på plankartan gäller alltså inte i strikt juridisk mening.

En granskning av ett detaljplaneförslag måste därför alltid utgå från vad som står eller inte står på plankartan.

Detaljplanerna bestämmer dock inte allt.

Miljöbalksprövningen är fristående från detaljplaneringen.

Ett tillstånd eller en dispens får inte ges i strid med en detaljplan
(eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen)

A rural landscape featuring a large field of tall, golden-brown grasses in the foreground. In the middle ground, a small red barn with a white door is visible, surrounded by a dense forest of tall, thin trees. The sky is filled with soft, grey clouds, and the overall scene is captured in a slightly hazy, atmospheric style.

Miljöbalken

Miljöbalken berör alla typer av åtgärder, oavsett om de ingår i den enskildes dagliga liv eller i någon form av näringsverksamhet.

Detaljplaner bör vara förenliga med miljöbalken

2 kap MB - Hänsynsreglerna

Lokaliseringsprövningen (2:6)

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Väldigt viktigt i detaljplaner!

3 kap 1§ MB - God hushållning

Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov.

3 kap. 4§ MB

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen

och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

A landscape photograph of a lake with reeds and a forest in the background. The sky is blue with some clouds. The water is calm, reflecting the sky and the surrounding landscape. The reeds are tall and thin, and the forest is dense with trees. A small red building is visible in the distance.

4 kap MB – Riksintressen

5 kap MB - Miljökvalitetsnormer

Upphävandet av strandskyddet i detaljplaner

Får endast upphävas om det finns "särskilda skäl" för det
och om intresset av att ta området i anspråk på
det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Vad som ska anses vara särskilda skäl anges i miljöbalken 7 kap. 18 c §

(1) redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,

(2) genom en väg [m.fl] är väl avskilt från området närmast strandlinjen,

(3) behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och ...

(4) behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan...

(5) behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan ...

(6) behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

+ LIS (landsbygdsutveckling i strandnära lägen)

Överklagande rätten

16 kap 13 § Miljöbalken

Överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens upphävande av skydd av områden enligt 7 kap eller om tillsyn enligt 10 kap

Överklagande rätten

Detaljplaner: kan överklagas berörda sakägare (framförallt grannar) och ofta av miljöorganisationer och genom förvaltningsbesvär.

Beslut om upphävande av strandskydd i detaljplan kan alltid överklagas av miljöorganisationer.

Bygglov och andra lov: kan överklagas av berörda sakägare (t.ex. grannar), men inte miljöorganisationer.

Överklaga detaljplaner (Plan- och bygglagen)

Naturskyddsföreningen kan överklaga detaljplaner
som antas medföra en betydande miljöpåverkan

Behovsbedömningen är viktig, eftersom det bara är om det rör sig om betydande miljöpåverkan som man måste ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Överklaga detaljplaner

Nedanstående antas alltid medföra en betydande miljöpåverkan

- Industriändamål
- köpcentrum/parkeringsanläggning [...]
- skidbacke, skidlift eller linbana [...]
- hamn för fritidsbåtar
- hotellkomplex eller en fritidsby [...]
- permanent campingplats
- nöjespark/djurpark
- spårväg/tunnelbana

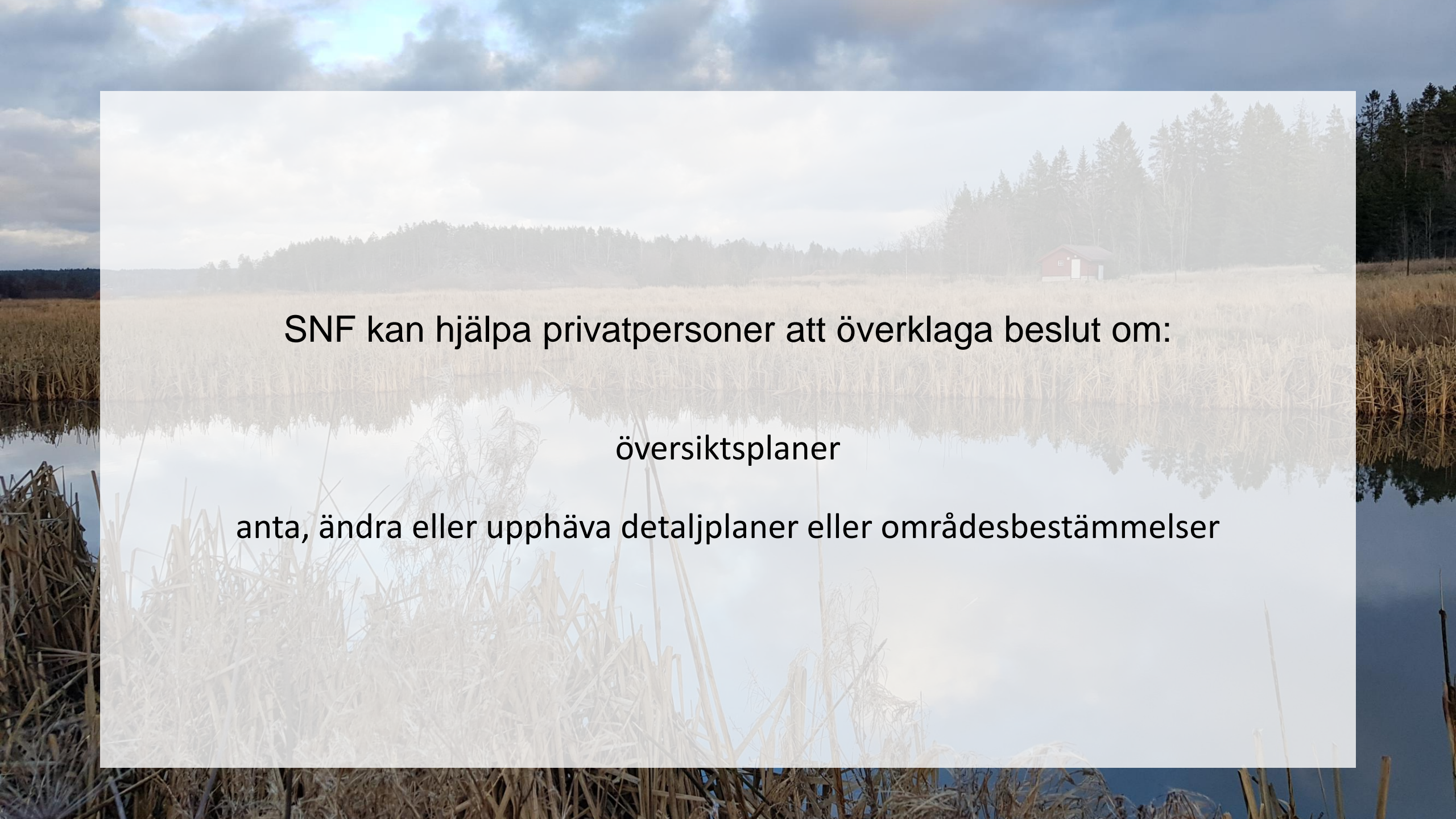
SNF får även överklaga:

Detaljplaner som har koppling till tillstånd, dispens eller godkännande enligt miljöbalken.

Om Naturskyddsföreningen inte får överklaga?

Alla medlemmar i kommunen har rätt att överklaga genom laglighetsprövning, vilket inbegriper alla som är skrivna i kommunen, äger mark och alla som betalar skatt till kommunen.

SNF kan hjälpa privatpersoner att överklaga beslut om:

översiktsplaner

anta, ändra eller upphäva detaljplaner eller områdesbestämmelser

Överklaga detaljplaner

OBS! OBS! OBS!

Om man har missat att skriftligen att framföra sina synpunkter på detaljplanen, senast under granskningstiden, förlorar man möjlighet att överklaga.

Hur överklagar man?

Tre veckor

Vilket beslut

Hur man vill att beslutet ändras

Motivering

Krångligt?

Be om hjälp!

Läs gärna:
Kap 6 - Överklagande

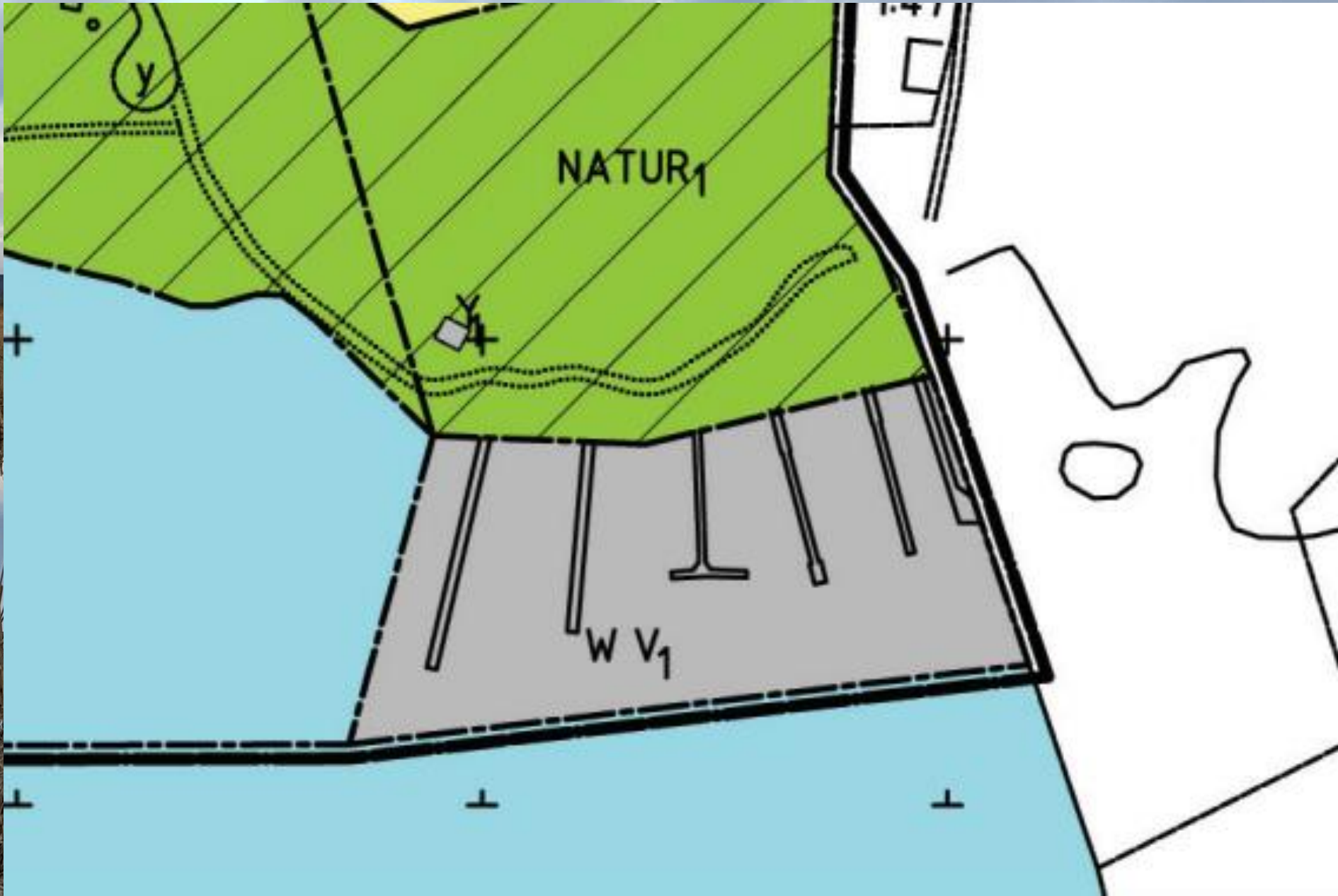
A landscape photograph showing a large field of tall, dry reeds in the foreground. In the middle ground, there is a small red barn with a white door and a chimney, situated on a slight rise. Behind the barn is a dense forest of tall, thin trees. The sky is filled with soft, white clouds. The entire scene is reflected in a body of water in the foreground. The text "Exempel på domar" is overlaid in the center of the image.

Exempel på domar

A landscape photograph showing a large field of tall, dry reeds in the foreground. In the middle ground, there is a small red barn with a white door and a window. The background consists of a dense forest of tall, thin trees. The sky is filled with large, grey clouds, with a small patch of blue visible near the top center. The entire image is overlaid with a semi-transparent white rectangle containing text.

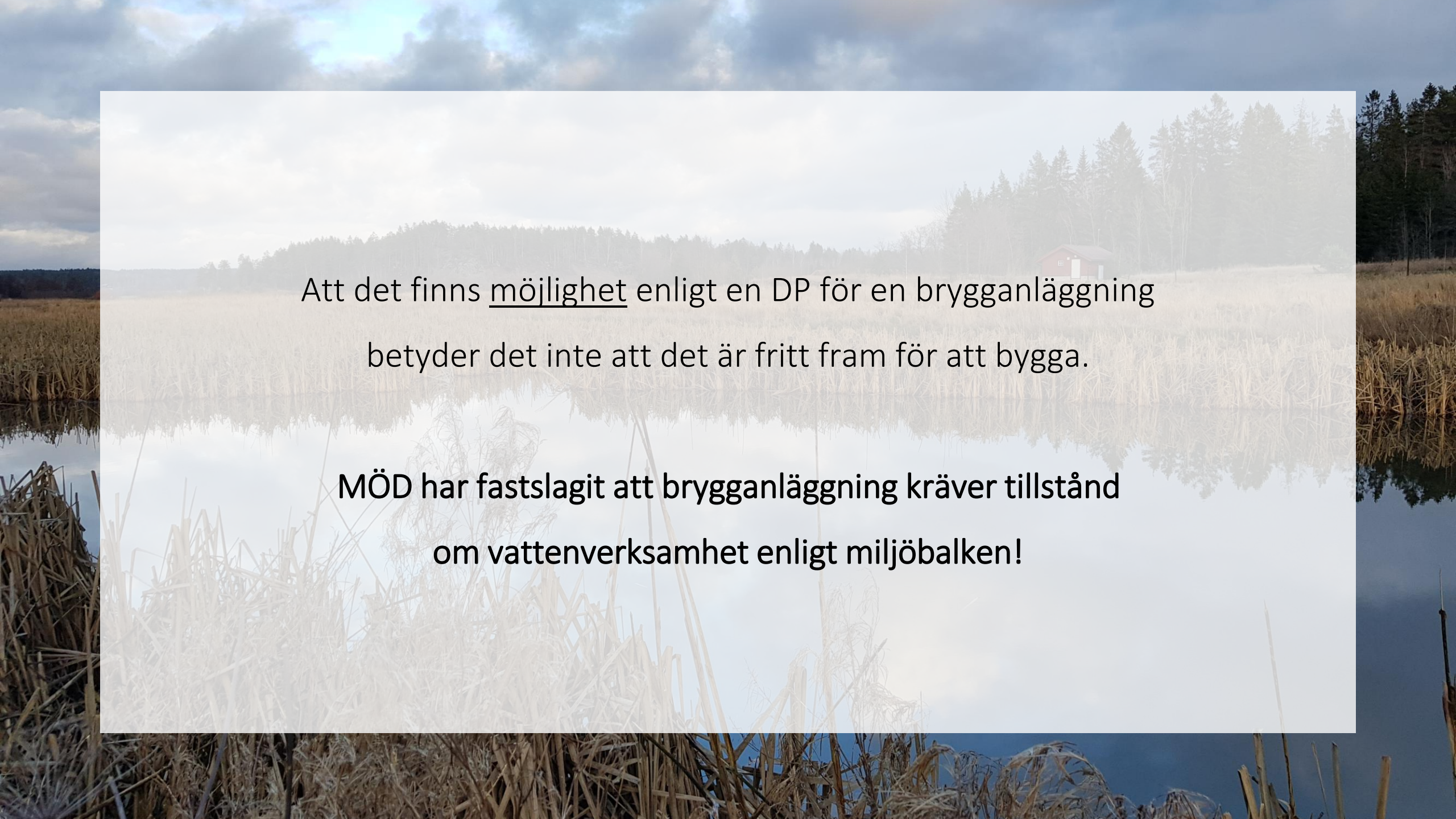
En antagen DP
”upphäver” inte miljöbalken

Att det finns möjlighet enligt en DP för en brygganläggning
betyder det inte att det är fritt fram för att bygga.

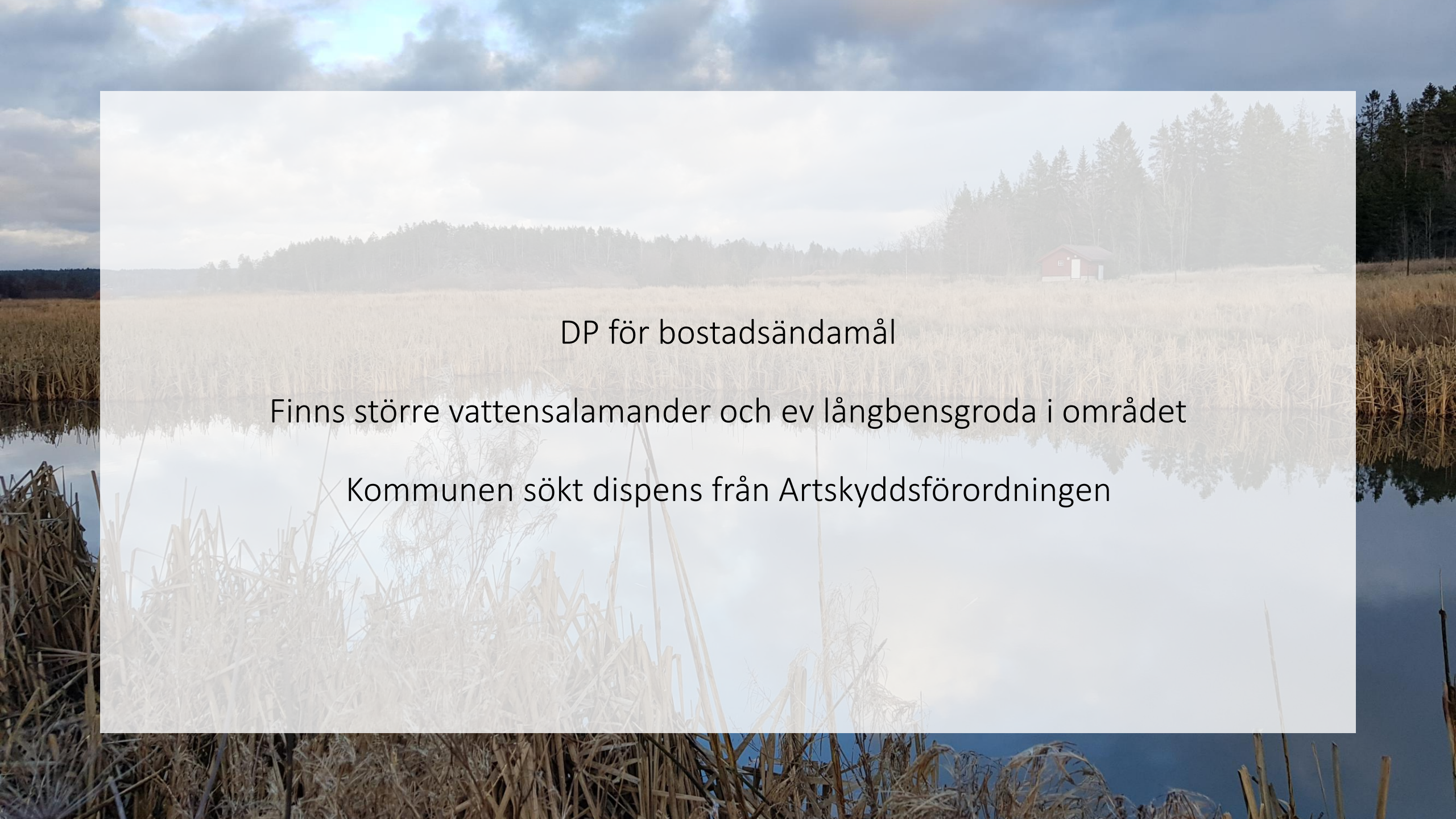
**MÖD har fastslagit att brygganläggning kräver tillstånd
om vattenverksamhet enligt miljöbalken!**

Genomförandet av en DP kräver artskyddsdispens

Detaljplanen ansågs inte ett överskuggande allmänt intresse

MMD M 1076-14

DP för bostadsändamål

Finns större vattensalamander och ev långbensgroda i området

Kommunen sökt dispens från Artskyddsförordningen

En dispens får ges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och

Måste provas först!

3. dispensen behövs för

...

c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,

...

MÖD finner att kommunens syfte (DP för bostadsändamål)
inte utgör ett sådant allt överskuggande allmänintresse att
14§ punkt 3 kan ses som uppfylld.

Skäl för dispens saknas.

(DP bör upphävas/inte antas eftersom den inte kan genomföras)

Pröva enligt MB innan eller efter?

Finns ingen anledning av anta en DP som inte kan genomföras.

Bestämmelser som t.ex. artskydd, generella biotopskyddet och ta jordbruksmark ur produktion kan sätta stopp.

Brister i utredning kan upphäva en DP

MÖD P 2823-13

En DP möjliggjorde för nio tomter

Den överklagades med hänsyn till att området utgjorde habitat
för grönfläckig padda som är fridlyst

Lst upphävde planen

OBS!

Kommunen och Lst hade tidigare i processen gjort bedömningen att DP inte ansågs medföra en betydande miljöpåverkan

Lokaliseringsprövning

Andra lämpliga lösningar?

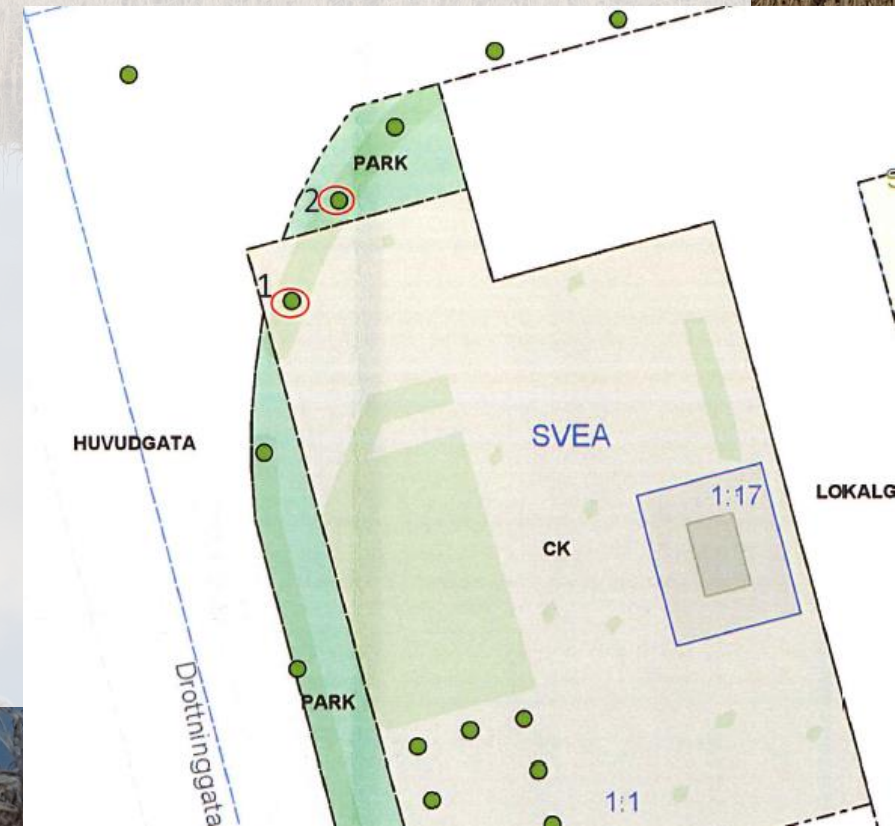
MMD – Alléträd i detaljplan

Mål nr M 1811-20

Kommunen ansökte om dispens för att fälla två alléträd för att kunna genomföra en detaljplan. Lst beviljade dispensen. Handläggarna hade dock avvikande mening.

Naturskyddsföreningen överklagade.

”Även om det finns en byggrätt som möjliggör byggnation på hela ytan och som kräver att två alléträd avverkas måste inte att byggrätten används fullt ut. Då träden växer i utkanten är det fullt möjligt att uppföra en något mindre byggnad för hotell och kontor. En något mindre byggnad skulle inte heller förhindra detaljplanens genomförande.”

MMD – Alléträd i detaljplan

Mark- och miljödomstolen

”dispens bör tillämpas restriktivt”

”tyngden i motiven för att vidta den åtgärd som orsakar skadan beaktas”

”vägas in om det finns andra lämpliga alternativ”

Kommunen har inte närmare beaktat biotopskyddet i planarbetet och inte heller angett varför detaljplanen inte skulle kunna genomföras utan att träden tas bort. Det saknas vidare utredning avseende alternativa metoder eller utformningar av den planerade byggnationen för att undvika skada på naturmiljön.

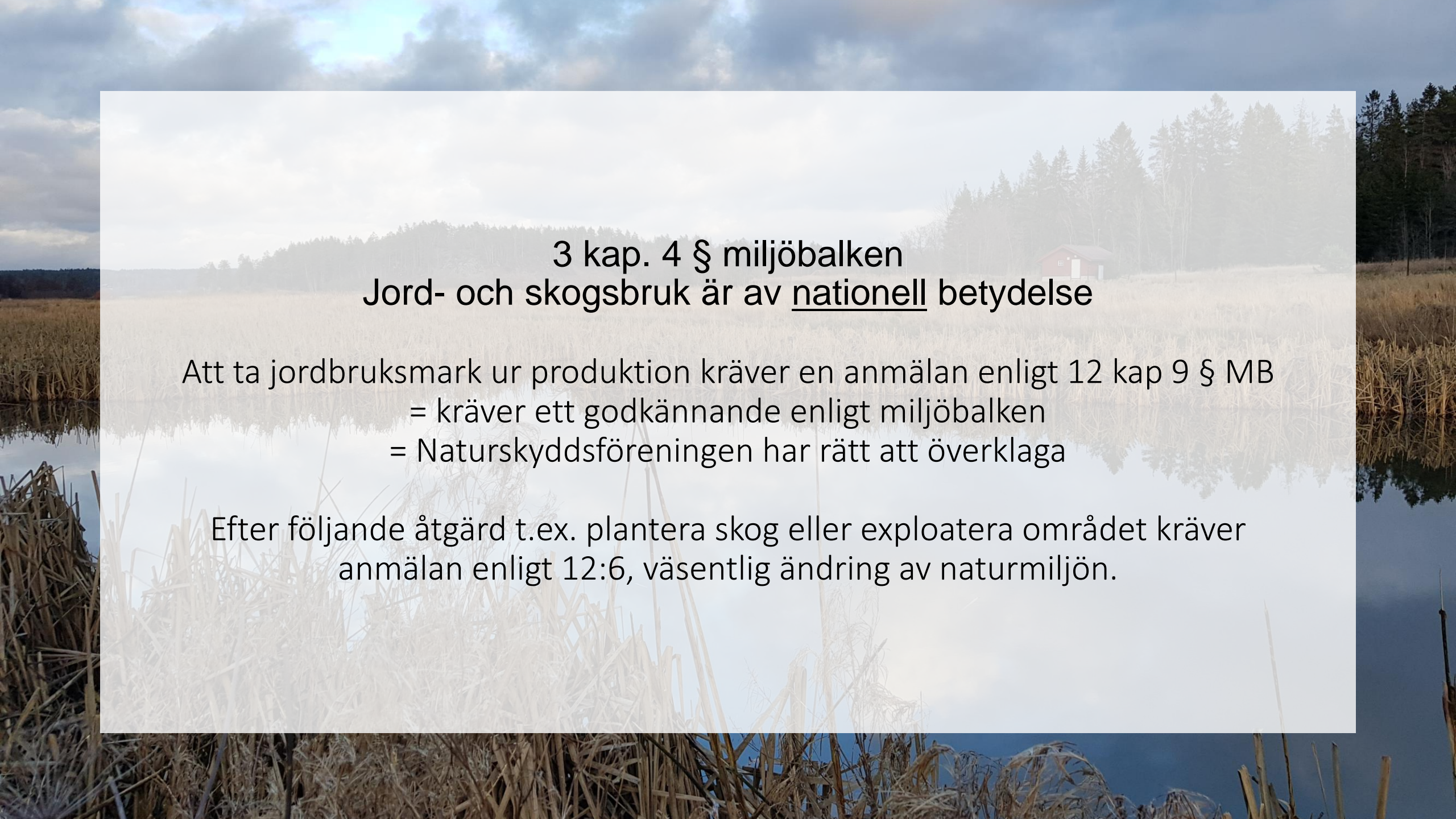
Det saknas särskilda skäl för att bevilja dispens.

[Trots att träden inte har höga naturvärden]

Lokaliseringsprövning
lanspråkta jordbruksmark?

3 kap. 4 § miljöbalken Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse

Att ta jordbruksmark ur produktion kräver en anmälan enligt 12 kap 9 § MB
= kräver ett godkännande enligt miljöbalken
= Naturskyddsföreningen har rätt att överklaga

Efter följande åtgärd t.ex. plantera skog eller exploatera området kräver
anmälan enligt 12:6, väsentlig ändring av naturmiljön.

Luvsjön Katrineholm

Detaljplanens syfte var att möjliggöra för ca 30 nya villatomter, radhus och flerbostadshus samt en förskola.

DP överklagades av privatpersoner och en samfällighet.

Beslutet inte följer kommunens översiktsplan

Åkermarken som ligger i den södra delen av det planerade området är fortfarande brukad och ger en vacker vy mot Lillsjöområdet.

Kommer påverka fågellivet vid Lillsjön negativt

MMD - Luvsjön Katrineholm

Mål nr P 8923-19

"Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk."

MÖD ger inte prövningstillstånd

?

?

?

Frågor från chatten

?

?

Stort tack för er uppmärksamhet!

Hör gärna av er till Karl-Axel
om ni har frågor om projektet

karl-axel.reimer@natureskyddsforeningen.se